

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی**

دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار

نسخه اصلاحی (شهریور ۱۳۹۸)

«بسمه تعالی»

شورای پول و اعتبار به استناد بند «۳» از ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور، بند «ب» ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و مواد (۲۳) الی (۲۷) آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و به‌منظور کنترل گستره بنگاهداری مؤسسات اعتباری و هدایت آن‌ها به ایفای نقش واسطه‌گری وجوه به عنوان کارکرد اصلی آن مؤسسات، «دستورالعمل سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار» که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود را به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۲-۱- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛
- ۳-۱- **فعالیت بانکی:** تمامی فعالیت‌هایی که به منظور پشتیبانی و سهولت در انجام عملیات بانکی و گسترش و تنوع آن و همچنین حفظ اسرار حرفه‌ای مؤسسه اعتباری انجام می‌شود نظیر عملیات قرض‌الحسنه، عملیات فروش اموال مازاد بانک‌ها، اعتبارسنجی، صدور، پذیرش و پردازش انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید، کارت اعتباری کیف پول الکترونیکی و غیره)، انجام عملیات صرافی، عملیات لیزینگ، فن‌آوری اطلاعات، امور چاپ و سایر فعالیت‌های مشابه به تشخیص بانک مرکزی؛
- ۴-۱- **شرکت تابعه:** شخص حقوقی که بیش از ۵۰ درصد سهام آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح متعلق به مؤسسه اعتباری است یا اکثریت اعضای هیأت مدیره آن را مؤسسه اعتباری تعیین می‌نماید؛
- ۵-۱- **مؤسسه اعتباری خارجی:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که در خارج از ایران تأسیس شده و تحت نظارت مرجع نظارت بانکی کشور متبوع خویش به عملیات بانکی اشتغال دارد؛

۱-۶- اوراق بهادار^۱: سهام، اوراق مشارکت، اسناد خزانه اسلامی، صکوک، گواهی سپرده و سایر موارد مشابه به تشخیص بانک مرکزی که متضمن حقوق مالی قابل معامله برای دارنده آن باشد؛

۱-۷- سرمایه‌گذاری: عبارت است از:

۱-۷-۱. مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در تأسیس شرکت‌های جدید و خرید سهام شرکت‌های موجود؛

۱-۷-۲. تحصیل سایر اوراق بهادار (ارزی و ریالی) توسط مؤسسه اعتباری؛

۱-۸- سرمایه پایه: موضوع مصوبه شماره یکهزار و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار و اصلاحات بعدی آن.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری و شرکت‌های تابعه آن در چارچوب مفاد این دستورالعمل، مجاز به مشارکت حقوقی در تأسیس شرکت‌های جدید و خرید سهام شرکت‌های موجودی هستند که صرفاً فعالیت بانکی انجام می‌دهند.

تبصره - تحصیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام توسط مؤسسه اعتباری و شرکت‌های تابعه آن نیز، مشمول مفاد این ماده می‌گردد.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان لازم‌الاجرا شدن قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، سهام تحت تملک خود و شرکت‌های تابعه در بنگاه‌هایی که فعالیت‌های غیربانکی انجام می‌دهند را واگذار نماید.

تبصره ۱- طرح‌های نیمه تمام غیربانکی تحت تملک شرکت‌های تابعه مؤسسه اعتباری از شمول مفاد این ماده مستثنی بوده و باید حداکثر ظرف مدت سه سال از زمان بهره‌برداری واگذار گردد.

تبصره ۲- در مواردی که مؤسسه اعتباری اقدامات لازم برای واگذاری بنگاه‌های موضوع این ماده را به انجام رساند ولی بنا به دلایلی خارج از اراده، واگذاری آن ممکن نشده باشد منوط به تأیید مراتب توسط بانک مرکزی، از مجازات‌های مقرر در ماده (۱۷) قانون

^۱ . تعریف اوراق بهادار، طی مصوبه یکهزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ شورای پول و اعتبار اصلاح گردید. همچنین با توجه به این اصلاح، در بند ۱-۷، تحصیل اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام توسط مؤسسه اعتباری، از مصادیق سرمایه‌گذاری حذف گردید.

رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و همچنین مفاد ماده (۱۵) این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به مشارکت حقوقی در شرکت‌های سهامی موضوع ماده (۲) می‌باشد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری در صورتی می‌تواند در تأسیس شرکت‌های جدید و خرید سهام شرکت‌های موجود مشارکت حقوقی نماید که بررسی و ارزیابی به عمل آمده حاکم از سودآور بودن موضوع مشارکت باشد.

ماده ۶- مشارکت حقوقی چند مؤسسه اعتباری با یکدیگر در تحصیل سهام شرکت‌های موضوع این دستورالعمل با رعایت حدود مقرر بلامانع است.

فصل دوم: حدود سرمایه‌گذاری

ماده ۷- مجموع سرمایه‌گذاری‌های مؤسسه اعتباری نباید از ۲۰ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری تجاوز نماید.

ماده ۸- سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در هر شخص حقوقی حداکثر ۵ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری مجاز نیست در هیچ زمان بیش از یک درصد سهام مؤسسه اعتباری دیگر را به طور مستقیم و یا غیرمستقیم تا دو سطح دارا باشد.

تبصره - سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری در مؤسسات اعتباری ثبت شده در مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران و مؤسسات اعتباری خارجی از شمول مفاد این ماده مستثنی است.

ماده ۱۰- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار (به استثنای سهام) منتشره و یا تضمین شده توسط دولت یا بانک مرکزی از شمول حدود این دستورالعمل مستثنی بوده و تابع سیاست‌های بانک مرکزی است.^۲

^۲ . طی مصوبه یک‌هزار و دویست و هفتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۶/۱۲ شورای پول و اعتبار، اصلاح گردید.

فصل سوم: سایر موارد

ماده ۱۱- نحوه حسابداری سرمایه‌گذاری‌های مؤسسه اعتباری طبق مفاد استانداردهای حسابداری مصوب سازمان حسابرسی و الزامات بانک مرکزی انجام می‌شود.

ماده ۱۲- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور حسن اجرای این دستورالعمل، نسبت به تدوین و تصویب رویه‌های اجرایی داخلی مشتمل بر واحد سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن، روش‌های انجام کار، نحوه ارتباط، تبادل و گردش اطلاعات مابین واحدهای سازمانی و غیره اقدام نماید.

ماده ۱۳- سرمایه‌گذاری‌های موضوع این دستورالعمل باید به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری برسد.

ماده ۱۴- مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در شرکت‌ها و مؤسسات اعتباری خارجی و مشارکت حقوقی در بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت‌های ایرانی، پس از کسب مجوز از بانک مرکزی، در چارچوب حدود مقرر در مواد (۷) و (۸) این دستورالعمل بلامانع است. **تبصره -** مشارکت حقوقی مؤسسه اعتباری در شرکت‌هایی که فعالیت آن‌ها صدور، پذیرش و پردازش انواع کارت‌های الکترونیکی (کارت‌های خرید، کارت اعتباری کیف پول الکترونیکی و غیره) است، در چارچوب حدود مقرر در مواد (۷) و (۸) این دستورالعمل، تابع مقررات خاص ناظر بر آن‌ها می‌باشد.

ماده ۱۵- در صورت تخطی مؤسسه اعتباری از حدود فردی و یا جمعی مقرر در این دستورالعمل، مجموع مزاد سرمایه‌گذاری تا زمان واگذاری آن، از سرمایه پایه مؤسسه اعتباری جهت محاسبه سایر نسبت‌های احتیاطی کسر می‌شود.

ماده ۱۶- در مواردی که به دلیل عوامل قهری و یا به منظور استیفای حقوق و مطالبات، مؤسسه اعتباری و یا شرکت‌های تابعه آن، سهام و اوراق بهادار قابل تبدیل به سهام اشخاص حقوقی دارای فعالیت غیربانکی را تملیک نمایند و یا مؤسسات اعتباری از حدود مقرر در این دستورالعمل را نقض کنند، موظفند ظرف مدت یک‌سال از تاریخ نقض حدود وضعیت خود را با مفاد این دستورالعمل منطبق نمایند. مؤسسه اعتباری موظف است ظرف مدت یک ماه، مراتب فوق را طی گزارشی با ذکر دلایل به بانک مرکزی اطلاع دهد.

تبصره - تمدید مهلت مذکور در این ماده در خصوص انطباق با حدود مقرر، با ارایه دلایل مستند و تأیید بانک مرکزی حداکثر تا یک سال دیگر امکان پذیر می باشد.

ماده ۱۷ - مؤسسه اعتباری مکلف است فهرست سرمایه گذاری های موضوع این دستورالعمل را در مقاطع زمانی ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، در چارچوبی که بانک مرکزی تعیین می نماید، به این بانک گزارش کند.

ماده ۱۸ - تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور و سایر قوانین و مقررات ذی ربط می شود.

«دستورالعمل سرمایه گذاری در اوراق بهادار» در (۱۸) ماده و (۶) تبصره در یک هزار و دویست و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۲/۱۲ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و یک ماه پس از ابلاغ لازم الاجرا می باشد. از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل تمامی ضوابط مغایر با آن، از جمله مصوبات جلسات پانصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ در خصوص «دستورالعمل اجرایی مشارکت حقوقی» و یک هزار و هشتاد و یکمین جلسه شورای پول و اعتبار مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۸ در خصوص «دستورالعمل سرمایه گذاری مؤسسات اعتباری»، ملغی می گردد.